

KORUŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KORUŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koruški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Romani, Germani in Slovani.

Zgodovina je učiteljica narodov, je stara rečenica. Najprej zgodovina potrjuje dejstvo, da narod ni nikaka domisljica tega ali drugega učenjaka ali državnika, marveč živa realnost. V zgodovini živijo samo narodi, ki urejujejo medsebojno sožitje, sklepajo pogodbe, se bijejo v vojnah in se medsebojno v razvoju podpirajo ali zavirajo. Potem potrjuje zgodovina drugo, večje dejstvo, da mora biti nad narodi še drug paragraf, enako veljaven za vse, ki tirja bratovsko sožitje med ljudstvi. Kjerkoli se je do danes pojavil ta ali oni narod, da bi segel po nadoblasti nad drugimi, po kratkem triumfu je sledil njegov padec in njegovo ponižanje. Končno potrjuje zgodovina še tretje veličastno dejstvo, da je glavni motor vsega dogajanja v svetu Kristus, krščanska vera v enega Boga. Kjerkoli se je narod odmaknil krščanski veri in zapovedi, je sledil po navideznem porastu njegove moči-neizprosne razkroj in razpad.

Do trinajstega stoletja vidimo Evropo na poti navzgor. Nekoč tako silno rimsko cesarstvo klone s svojim poganstvom pred vstajajočim krščanstvom. Iz krščanstva raste in se razvija evropski zapad in njegova mlada ljudstva. Sv. oče postane od vseh evropskih držav priznani in spoštovani poglavar duhovnega kraljestva na zemlji. To je zlata doba Evrope. Ljudstva se notranje in zunanje razvijajo v slogi in krščanski ljubezni, složno ob romanskih narodih stopajo na evropsko pozornico germanska ljudstva in se uveljavljajo prvič z godovini Evrope slovanska plemena. To je doba vitezov in pevcev, doba stanovskega družabnega reda, cvetočega obrtništva, čas cvetoče bogoslovne vede Alberta Velikega in Tomaža Akvinskega. Nikakor slučajno nazove papež Bonifacij leto 1300 sveto leto ter zbere v Rimu na stotisoče ljudstva iz vseh delov sveta.

Papeškemu pismu „Una sancta“, ki določuje razmerje med duhovno in posvetno oblastjo, pa se prvi upre francoski kralj Filip IV. V okrilju Francozov se začne porajati liberalizem in nacionalizem, torej razvoj proč od krščanskega pogleda na življenje. Vzporedno z Francijo se razvija Anglija, ta čudni narod romanske miselnosti in germanske krvi. Pridejo stoletja francoske nedoblasti v svetu in angleškega gospodstva v gospodarstvu. Nemški cesar reši papeštvo francoske sužnjosti. Dobo romanske nadvlade zaključijo francoska revolucija, ki pomeni zaton romanske zvezde in slave, katere ne more rešiti niti več drzni Napoleon. Združenim Nemcem in Slovanom klone romanska nadvlada v Evropi.

Od francoske revolucije koncem 18. stoletja pa do svetovne vojne stoji evropska zgodovina v znamenju nemškega naroda. Nemci so le predobri učenci romanske šole in njenega nacionalizma. Prežeta maščevalnosti nad Francijo, ki jo je ponižala in podredila, in zajeta od želje po evropski nadvladi se Nemčija Bismarcka Železnega razvije v svetovno silo. Leto 1870 je leto maščevanja nad zasvoženim Francozom; poražene pri Sedanu ženejo pruski vojaki francoske čete do pariških predmestij, vjamejo francoskega cesarja in diktirajo nasprotniku ostre mirovne pogoje. Pruski Wiljem triumfira kot cesar najmočnejše evropske oblasti. Pridejo desetletja nemškega nacionalnega in gospodarskega liberalizma, ki se kočno zlijejo v eno samo željo: Nemčija mora podrediti sebi vso Evropo in komandirati ves svet. Dobo nemške oblastiteljnosti zaključijo svetovna vojna, v kateri podležejo Nemci francoski, angleški in ameriški premoči na eni ter vstajajočim slovanskim narodom na drugi strani.

Svetovna vojna je za Nemce vojna proti vstajajočim slovanskim ljudstvom, izrazi v prvih dneh krvave svetovne igre nemški kancler in tako na svoj način potrdi potek evropske zgodovine. Trojna šola je za Slovane. Njihovo kulturno rojstvo je v stoletjih živega krščanstva, njihov gospodarski, družabni in politični razvoj pa v stoletjih romanske in nato nemške nadvlade v Evropi. Obrisi njihovega značaja so vidni že v začetkih njihove zgodovine na evropskih tleh. O njih gre po Evropi glas, da so miroljubno ljudstvo, ki odklanja vojne in hoče najti svoje zadovoljstvo v obdelovanju zemlje in skritem družinskem krogu. In res jih nizu dosedanje zgodovine nikjer ne srečavamo

kot napadalce in osvajatelje tuje zemlje in tujih ljudstev. Na drugi strani pa jih vsikdar vidimo kot neizprosne, odločne branitelje svoje pravice in svoje posesti. Vsaka dosedanjih večjih vojn v Evropi jih le jači in krepi ter združuje, svetovna vojna končno jim prinese v splošnem tudi njihovo politično svobodo. Nekdanji Evropi sončnega francoskega kralja Ludovika in njegovem triumfu nad Evropo, Evropi železnega kanclerja Bismarcka in njegove drzne poteze za nadvlado nemštva v svetu sledi sedaj doba slovanskih ljudstev in njihovega triumfa, ki pa se bo bistveno razlikoval od romanskega in germanskega.

V ozadju vse zgodovine narodov je krščanstvo,

Rajhovske zdravice Jugoslaviji.

Začetkom tedna je bival v Berlinu jugoslovanski ministrski predsednik dr. Stojadinovič. Iz poteka sprejemov, razgovorov in pozdravnih prireditev je posneti, da je Nemčiji mnogo na tem, da ohrani in utrdi prijateljstvo z Jugoslavijo. Šefu jugoslovanske vlade in Jugoslaviji so posvetili vsi rajhovski listi veliko pozornost, iz katere je bilo razbrati rastoči ugled Jugoslavije v inozemstvu. Jugoslavija to pozornost po naravnem bogastvu svojega ljudstva in svoje zemlje nedvomno v polni meri tudi zasluži.

Morda najpomembnejše besede je povodom bivanja dr. Stojadinoviča v Berlinu izgovoril ministrski predsednik Göring, ki je v svoji zdravici jugoslovanskemu min. predsedniku izjavil med drugim: „Globoko me je za časa mojega obiska v Jugoslaviji presunila zvestost, s katero jugoslovanska vlada in jugoslovansko ljudstvo stremita za napredkom. Z veseljem poudarim, da ste kot desna roka kneza-namestnika Pavla pri usmerjanju državne politike in državnega vodstva v veliki meri sozapravniki na dosedanjem uspehu. Poznam vztrajnost in vojaško disciplinirano zadržanje Jugoslovancev, miselnost jugoslovanskih kmetov in njihovo povezanost s kraljevskim domom. Sedaj, ekscelenca, doživljate Nemčijo. Kamorkoli dojdete, povsod boste našli najsilnejše simpatije nemškega ljudstva za Jugoslavijo. Nas ne ločijo politična, gospodarska, kulturna ali teritorialna nasprotja, interesi naših narodov se v najbolj posrečeni meri izpopolnjujejo. Naj bi se prijateljstvo obeh ljudstev še naprej utrjevalo, je moja želja in volja.“ — Dr. Stojadinovič se je v odgovoru zahvalil za prisrčni sprejem in je izrazil željo, naj bi se prijateljstvo med Nemčijo in Jugoslavijo še bolj poglobilo.

Dr. Stojadinovičevo potovanje v Berlin je seve izzvalo vnovič mnenje, da se Jugoslavija vedno bolj nagiba k fašističnemu taboru. Notranje-politične prilike v Jugoslaviji predvsem pa potrjujejo svoječasno izjavo šefa jugoslovanske vlade, da si hoče Jugoslavija sredi evropskih taborov ohraniti zato srednjo pot.

Budimpeštanska deklaracija držav rimske zveze ima prav slovesno obliko. Uvodno ugotavljajo zastopniki vseh treh držav ugoden razvoj na podlagi rimskega pakta, ki ima namen ojačiti medsebojno politično in gospodarsko sodelovanje. Zastopniki Avstrije in Madžarske izražajo svoje nasprotje proti komunizmu in pozdravljajo protikomunistični pakt Italije—Japonske in Nemčije. Zastopniki Avstrije in Madžarske bodo priznali režim generala Franca kot zakonito špansko vlado. Glede Društva narodov so zastopniki naziranja, da ne sme nikakor postati zastopstvo samo enega ideološkega tabora, sicer bi morali vnovič proučiti svoje odnose do Društva. Italija in Avstrija priznavata popolno enakopravnost Madžarske v vojaškem oboroženju ter z veseljem motrita ugodni razvoj med Madžarsko in Rumunijo. Končno vse tri države po svojih zastopnikih izjavljajo željo sodelovanja z vsemi državami, ki hočejo služiti miru, obnovi in boljšemu razumevanju med narodi. — Budimpeštanska deklaracija je bila od mednarodnega sveta z velikim razumevanjem sprejeta.

njegov porast ali njegovo nazadovanje. Kristus je jedro tudi svetovne zgodovine. Ob njem se narodi razvijajo v polnost, brez Njega propadajo. Slovanska doba stoji v znamenju poživljenega krščanstva. Naš čas pomeni prelom s starim liberalnim, razrednim, nacionalnim naziranjem in se bo ta prelom izvedel v Evropi s krvavo ali nekrvavo operacijo. V nemškem fašizmu vidimo zadnji prizor žaloigre nacionalizma, le presilno podoben prilikam okoli francoskega Napoleona. Njemu pa sledi nujno in dosledno doba krščanske in slovanske Evrope, ki bo pripravljala ljudstvom nov mir in novo blagostanje. Tako veli zgodovina, ta prva in največja učiteljica narodov. ro.

Francija na nevarni poti. Vlada predsednika Chautempsa, ki se je naslanjala na takozvano ljudsko fronto, je vsled vedno nestrpnějšíh komunistov odstopila. Družabni nemiri, vesti o revolucionarnih zarotah in še težki položaj francoskega franka so jo zlomili. Ko to pišemo, so na delu sile za vlado najširše podlage od komunistov do zmernih nacionalcev. Uspeh teh poizkusov je več kot dvomljiv in bi bil čisto prehodnega značaja. Kajti kakor vsaka država deli Francija usodo Evrope in vsega sveta, ki ima voliti med dvema taboroma: med demokratičnim taborom s komunističnim ozadjem in fašizmom. Videz je, da bo Francija za Španijo prva na tem, da se odloči za svojo bodočnost mirnim ali nasilnim potom.

Med Italijo in Anglijo vlada ostro trenje še naprej. Začetkom minulega leta je bil videz zblizanja med obema državama. Nato so se pa Angleži začeli približevati Nemčiji z namenom, da jo odtujijo Italiji. Italija se je vrgla na monarhistski svet in neti arabsko upornost proti Angležem. V Palestini vodijo upori do krvoprelitja. Na Angležih hudo teži svoječasna izjava angleškega državnika Balfourja, da bo Palestino pridržal židom. Končno je sedaj Daljni vzhod, kjer stojijo Italijani očitno s svojimi simpatijami, nedvomno tudi topljivimi, na strani Japoncev, medtem ko Angleži morajo videti v Japoncih svojega najhujšega tekmeca za premoč v Aziji. Tako se torej nasprotje med Anglijo in Italijo ostri naprej in mogočno vpliva na mednarodni razvoj.

Rumunski kralj Karol je svoje naziranje o novi vladi kaj samozavestno izrazil: Ni mogoče tajiti, da se razpoloženje ljudstva nagiba na nacionalno stran. Zato sem poklical vlado, ki je najbolj nacionalna. Naslonjena je samo na narodne potrebe. O tem, kar je najbolje, pritiče sodba samo meni. Ako vlada, ki ima sedaj moje zaupanje, ne bo vršila dela v moje zadovoljstvo, jo bom spet odstavil.

Poljska stremi dosledno za tem, da se uveljavi kot samostojna velesila. Zunanji minister Beck je v nedavnem govoru povdaril neodvisnost Poljske od mednarodne konjunktore. Poljska sklepa ne napadalne pogodbe z vsemi državami in hoče ohraniti prijateljstvo Francije tudi v bodoče. V Podonavju bo še naprej gojila dosedanja prijateljstva ter pozdravlja francoski predlog ureditve podonavskih prilik.

Novi sovjetski parlament se je sredi januarja prvič sestel. V „parlamentu“ se je zbralo 1143 poslancev, zastopnikov ruskih, sibirskih, mongolskih, kirgiških, kozaških, eskimovskih, armenskih in še nemških plemen ob Volgi. Zasedanje so otvorili več minut trajajoči vzkliki poslancev na Stalina. Dočim so izvršilni odborniki, t. j. člani sovjetske vlade, doslej morali sedeti med ostalimi poslanci, so jim v novem parlamentu dodelili posebno, vzvišeno ložo. Na prvi seji so izbrali predsednika in dva podpredsednika ter še načelnike posameznih odborov. Nato bodo volitve vrhovnega predsednika najvišjega sovjetskega sveta, ki bo vrhovni vladar sovjetske Rusije in kateremu bodo stali ob strani posamezni ljudski komisarji ali ministri bodoče sovjetske vlade.

Neizprosna borba Japoncev se nadaljuje, tako je sklenila japonska vlada na svoji zadnji seji. Čangkajšek je ultimatum, v katerem tirja Japonska od Kitajske, naj se odpove svoji brezpogojni neodvisnosti in priredi japonskim zahtevam, z ostrimi besedami odklonil. Sedaj namerava japonska vlada izvesti tudi formalno vojno napoved Kitajski ter bo nadaljevala svojo vojno z dosedanjim

neizprosno. Podpirala bo pekinško vlado, katero je imenovala sama, spoštovala bo — tako vsaj pravi v svoji uradni izjavi — pravice tretjih držav v Kitajski ter pozvala ves narod, naj jo v njenem boju proti Kitajcem strnjeno podpira. — Medtem branijo kitajski vojaki pod osebnim poveljstvom maršala Čangkajška mesto Sučav z izredno srditostjo in bodo sovražnika tudi v bodoče še dolgo uspešno zavirali.

Še par političnih. Madžarski regent Horthy bo obiskal Poljsko. — Moški v Nemčiji bodo nosili za 5 cm krajše srajce. — Severna Irsko bo v kratkem glasovala za priključitev k svobodni Irski ali Angliji. — Roosevelt je sklical sestanek najuglednejših ameriških gospodarstvenikov, da z njimi prouči vprašanje, kako se omilijo ostrine ameriškega velekapitalizma, ki med revnim ljudstvom vzbujajo rastočo nevoljo. — 300.000 židov bo izgnala Rumunija, ker so le-ti postali državljani šele po letu 1914. — Vedno več se govori o svetovno-gospodarskem načrtu belgijskega državnika Van Zeelanda. — Čehoslovaški prezident dr. Beneš je prevzel pokroviteljstvo nad nemškimi kulturnimi organizacijami. — V Madridu je zletela v zrak orožna tovarna, pri čemer je bilo usmrčenih več sto oseb.

Inozemci na Koroškem. Celovške „Freie Stimmen“ objavljajo v uvodniku zadnje nedeljske številke nekatere podatke o inozemcih v deželi: Po zadnjem ljudskem štetju je v deželi 10.592 inozemcev, od katerih je 8419 Nemcev, ostali so pretežno Slovenci (1924), Italijani i. dr. „Od 2788 oseb nemške narodnosti je 69 odstotkov Slovencev, od teh živi spet 96,7 odstotkov, to je 1860 oseb, na ozemlju, ki so ga 1918 leta tirjali Jugoslovani.“

K uvodniku prve številke tekočega letnika z naslovom „Življenje, kakoršno je v resnici“ smo sprejeli pritrđila od mnogih naših naročnikov kakor tudi iz vrst nezavednih bratov. Pritrdila so uredništvu dokaz, da je smer našega lista pravilno zastavljena k dobrobiti vse naše narodne družine, in ukaz, naj sledi svojemu cilju tudi v bodoče neizprosno dosledno. Na številna vprašanja, od katere nemške strani prihaja famozni „dokaz“ za obstoj naroda „Windische“, ker se govorica zavednih Slovencev razlikuje od govorice nezavednih, češ ker slednji imenujejo svoje konje „Braun“ in „Schwarz“, svoje pse „Treff“ in „Wald“ in zahtevajo v gostilni „še an ohtel“, odgovarjamo, da je bila omenjena trditev prinesena v članku „Wir sind Windische“ v dunajskem nemško-nacionalnem glasilu „Wiener Neueste Nachrichten“ v februarju minulega leta. Skovali pa so to gorostasnost najbrže nekje v Celovcu s prozornim namenom razdvojitve. To v pojasnilo!

Na predvečer svetovne vojne.

Odlomek iz kanclerjeve knjige „Dreimal Oesterreich“.

Kancler dr. Schuschnigg je nedavno izdal v Hegnerjevi založbi na Dunaju knjigo „Dreimal Oesterreich“. Vzbudila je v avstrijskem in mednarodnem svetu obilo zopornosti, v par dneh so izvodi prve naklade pošli in razprodani je tudi že druga izdaja. Knjiga iz peresa vodilnega državnika je že na sebi redkost in zanimivost, v še posebej meri pa mora vzbuditi zanimanje knjiga o avstrijski zgodovini do najnovejših dni iz peresa odgovornega voditelja avstrijske zunanje in no-

tranje politike. Naravno je, da bo tovrstna razprava našla mnogobrojen odmev tudi med slovanskimi ljudstvi, ki so nekoč pripadala cesarski monarhiji ali ki danes pripadajo stanovski Avstriji kot narodne manjšine. V potrdilo zadnjega navajamo iz knjige kratek odlomek odstavka „Kako je videl mladi Avstrijec svojo očetnjo vna predvečer vojne“:

„Kot že povedano, sem bil ob izbruhu vojne na tem, da napredujem v zaključni razred gimnazije. Vojni izbruh sem torej doživel kot gimnazijec na počitnicah in sicer v Mariboru, glavnem mestu južne Štajerske, kjer se je nahajal moj oče v garniziji.

Pičli počitniški meseci, ki sem jih kedaj zamogel preživeti v južni Štajerski, so mlademu Avstrijcu zaustavili močne utise in so bili posebno pripravni nuditi nazoren pouk o Avstriji. Južna Štajerska, brezprimerno lepa, rodovitna in pestra dežela sonca, je štela med jezikovno mešana ozemlja. Mesta, večidel nemški jezikovni otoki, so se nahajala v slovenskem kmečkem podeželju. Po sebi je prišlo, da se je vedno spet, posebno v poletju, ko so se vršila običajna nedeljska praznovanja, nudila prilika nakazati nasprotja. Že zunanja slika mest, ki so pričala o nemški pridnosti in nemškem blagostanju, je lahko nudila poučenim kratek pregled raznih narodnih problemov. Vsak teh krajev je imel svoj Bismarckov trg in Bismarckovo cesto. Na avstrijsko zgodovino je navadno spominjal le še kak spomenik cesarja Jožefa. Cesar Jožef je bil kot monarh prosvitljenja v veliki veljavi. Razventega je bila habsburška hiša kvečjemu še zastopana po spomeniku nadvojvode Ivana, ki je kot nemški državni upravitelj in ljudski mož živel naprej v srcih in po katerem je imenovan slavni „Jodler“. Nadalje se je kot sedež narodnih društev povsod nahajal Nemški dom, kateremu nasproti je stala češče slovenska trdnjava, in končno je obstojala v vsaki teh nemških obmejnih občin evangelijska cerkev, ki je bila zgrajena pred ne več kakor kvečjemu enim rodom. Če sta jubilirala gasilno ali kako pevsko društvo, je nadvladovala trobojnica črno-rdečo-zlata. Lastna državna zastava je bila navadno v manjšini. Kot narodno-bojna pesem je uživala prednost „Die Wacht am Rhein“, posebno ker je šel o njej glas, da je njeno popevanje povezano z oblastnimi in policijskimi težkočami, ki pa se za mojega časa že davno niso več dogajale. Krajevni časopisi so prinašali že pred vojno, posebno pa v času vojne mnogo več o Avstriji kakor to, kar je zahtevala oblast. Z drugimi besedami, narodnostni boj se je vršil na račun avstrijske državne zamisli. Črno-rdeče-zlatim nemškim barvam so odgovarjale slovenske modro-belo-rdeče barve, na dodatno črno-rumeno zastavo so se zedinili kvečjemu na cesarjev rojstni dan ali če so pričakovali prihod okrajne glavarja. Črno-rdeče-zlata je bila nekoč državna zastava. Zato je imela v stari Avstriji še nek globlji pomen, samo da večina o tem pomenu ni več vedela, ga ni hotela imeti resničnega in je z narodno trobojnico hotela preprosto demonstrirati kos protiaavstrijskega duha...

Značilno je bilo pred vojno, da se je posebno v jezikovno mešanem obmejnem ozemlju narodnostni boj izza Schönererjeve parole „Proč od Rima“ prenesel močno na versko polje. Nesreča je bila, da duhovščina nemških mest tega ozemlja večidel ni bila nemškega pokolenja. Tako so se slovenski duhovniki gotovo trudili, da so molili, govorili in pridigali v nemškem jeziku, a naravno

niso mogli zatajiti svojega maternega jezika in se v tej smeri tudi niso vedno posebno trudili. Lojalnost napram avstrijski državi pa je bila v pretežnem številu slučajev tudi pri drugorodni duhovščini mešanega ozemlja nedvomno ukoreninjena, pač pa bi morda bila prinesla prepoved političnega udeleževanja pripadnikov duhovniškega poklica blagoslova polne posledice. A o tem tedaj žal ni bilo govora...

(Ponatis gornjega odstavka kanclerjeve knjige je dunajski Thomas-Verlag dovolil uredništvu z obvestilom z dne 8. t. m.)

Domače novice

In zdaj še vi! Od več strani smo sprejeli prišrna pritrđila h povečanju našega glasila. Uredništvo bo nadalje vestno skrbelo za to, da bo vsebina zadovoljila tudi prav razvajene bralce. In zdaj še vi, naročniki, prijatelji in bralci! Storitve svoje dolžnost napram svojemu glasilu še vi z marljivim dopisovanjem, točnim plačevanjem naročnine in vnetim širjenjem našega glasila. Z združenimi močmi in složno voljo bomo podpirali našo narodno rast — navzgor!

Heimatkreis, naciji in domovina. To zanimivost nam poročajo iz Kotmare vesi. V nedeljo 9. t. m. je občinski sluga po sv. maši mogočno razglašal pred cerkvijo, naj se ljudstvo udeleži Heimatkreis-ove prireditve „Das gefehlte Bett“ (napačna postelja). Res se je zbralo popoldne v dvorani pri Plajerju precej ljudi k igri dvomiljivega naslova. Medtem pa je došlo v Kotmaro ves celovško orožništvo z napadalnim avtom in pretaknilo ves Plešivec, kjer se je baje dopoldne vršil nacistični sestanek. Orožništvo je dognalo, da so bili med udeleženci tudi člani in vodje Heimatkreisa. Ko so baš nameravali podajati tretje dejanje imenovane igre, stopijo orožniki v dvorano in aretirajo našminkane ter kostumirane igralce, jih ženejo na orožniško postajo ter odtod v Celovec. Ta nenavadno žalostno-smešni konec šaljive igre je izzval med občinstvom veliko presenečenje, mnogi izmed gledalcev so smatrali aretacijo kot naravni zaključek napisane igre, drugi spet pa so majali z glavami, češ kam naj vede zapeljevanje komaj šoli-odrasle mladine. V noči prej so taisti tiči trosili po vasi letake protidržavne vsebine.

Ta je pogruntal. V Črešnjah na Zili je Südmarka — kot še v nešteti drugih krajih — priredila šolsko božičnico. Na njej je govoril tudi tamošnji nadučitelj Ferlitsch in povedal tudi to: „Otroci, držite k Nemcem! Ne nasedajte vabljivim glasovom z onstran Karavank. Mi Windische vidimo, kako nas imajo Nemci v deželi radi in kako nas lepo sprejemajo in nikjer zatirajo. Slovenci pa so nas za časa zasedbe topli in bili. Četudi govorimo vindisch, čutimo nemško in smo svoj nemški čut dokazali že večkrat in ga vedno spet dokazujemo. Mi Windische smo za časa koroških bojev in glasovanja vedeli, kam spadamo, to vemo še zdaj in če bodo kedaj Slovenci z onstran Karavank segli po naši deželi, jih bomo sprejeli z bombami in pištolami.“ (Govor sta v nekaterih odstavkih prinesla celovška lista „Freie Stimmen“ in „Bauernbündler“ v krajevem dopisu, ki ga zaključuje stavek: Nadučiteljev nagovor je bila pogumna izjava za nemško državo Avstrijo.)

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(34. nadaljevanje.)

„Poglej!“ je dejal Martin Katarini, ki je pričela mirno dihati, ko se je zemlja umirila. „Oče Grintovec in mati Kočna sta pripeljala hčere na svatbo. Le poglej jih, kako sramežljivo povešajo oči. Najlepša med vsemi je Skuta. Očetovemu srcu najbližja.“

Zaukal je, in odmev se je podeseteril.

„Aha, od Konja prihaja. Na vratu mu sedi ženin. Dan za dnem go gleda, to lepo Skuto, pa ne more do nje. Kakšen skok bi bil, če bi se utrgal in se zagnal tja gori.“

Strme ga je poslušala.

„Veš, tam zadaj ima nezakonsko hčer. Mrzla gora ji pravimo. Če bi ti vedela s kakšno zavistjo gleda nanje. Jaz bi se ženil pri njej.“

Z nočjo so prihajale zvezde. Ugasnile so zarje, v tišino so se zagnile device.

Martin je vstal. „Pojdi, Katarina, žalostne so, nikoli se ne poroče. Zato so tako lepe.“

Katarina je hodila molče in se ga boječe oklepala. Spuščala sta se nizdolu po skalah in ko sta obstala spodaj, jo je vprašal:

„Zakaj si pa ti tako žalostna?“

Imela je solze v očeh. „Nič ni!“

„Le povej, Katarina!“

„Martin, ti me nimaš več rad!“

Začudil se je: „Zakaj praviš tako?“

„Če bi me imel rad, Martin, bi me bil ljubil tam gori!“

Povesil je glavo. „Prav si povedala, Katarina.“ Odkritosrčno ji je gledal v oči. „Hudo me včasih peče. Kdor me ima rad, da bi dal zame vse na svetu, tega se še nisem nikoli spomnil gori v skalah. Brez tebe, Katarina, bi zdaj težko živel, ampak tako te ne bom imel nikoli rad, kot sem imel Lizo, ki je zdaj vzela Gržino. Vzela ga je, poročila se ni in se ne bo nikoli več. Zakaj jaz ne morem imeti rad ljudi, Katarina?“

„Ti imaš samega sebe preveč rad, Martin.“

„Samega sebe? Ne, to ni res. Nekaj drugega je, jaz nisem še nikoli mislil na to.“

Hodila sta med smrekami. Ona je hodila zadaj, z ljubečimi očmi v njem, ki je stopal zamišljeno, povešajoč glavo.

Tedaj se ji je zalesketala v očeh čudna iskra. V mislih je predlo: „Če bi se zgodilo, potem bi živel z mano. Drugače me kmalu zapusti.“

Če bi be bil obrnil, bi bil opazil pritajeni smehljaj na ustnicah.

Ko sta stopila v kočjo, se mu je privila željno in koprneče.

*

O kresu je Katarina zanosila. Vsa se je izpremenila. Tiho je hodila z žarenjem v očeh. Nad Martinom se ni vārala, toda bila je pokojna. V topli noči sta sedela pred kočjo in se šalila:

„Ti, Martin, ženin Mrzle gore, katero si pa zbral za najinega sina?“

„Ojstrico! Za Skuto je najlepša in najmlajša.“

Stisnila se je bliže k njemu: „Kaj pa, če ne bo sin?“

„Mora biti! Preveč ima Grintovec nevest!“

Dolgo v noč sta sedela. „Martin, kajne, da me imaš zopet rad?“

Sklonil se je k njej. Toda ona je vedela, da je zanj umrla. On se pogovarja z njim, ki je v njej. Včasih je dolgo premišljal. Zaskrbelo jo je.

„Ti se bojiš, da ne bova mogla živeti? Gržina ne bo več sekal Pravijo, da je veliko izgubil.“

„Katarina, še nikoli me ni zaskrbelo. Že pojde!“

Njegov molk pa je Katarino vznemirjal. Večkrat je zaman iskala odgovora v skrbi polnem očesu.

Martin je pogosto sredi skal premišljal: „Kako, da nisem tako vesel, kot so drugi ljudje, kadar pričakujejo rojstva. — Zaradi življenja mi ni. — Na Trato? Ne, tja ne morem. Kam?“

Gledal je v dolino, kjer so stala človeška bivališča in so se solnčile njive krog njih. Prvič v življenju se mu je vzbudila čudna želja. „Če bi mogel imeti tam pri vodi, pred gorami majhen mlin.“

Sam sebi se je začudil, tako se ga je pollaščala prikazen. Med zelenjem stoji hišica, zanj in za Katarino. Mlinsko kolo se vrti od jutra do večera. Žena stoji pri kamnih. Lase ima bele od moke.

(Dalje sledi.)

Maria Gail—Marija na Zili. Času primerno mora biti zadovoljiva bilanca lanskega leta. Rodilo se nam je 16 fantov in 16 deklic. Umrlo je 14 odrastlih in 4 otroci, 17 parov je bilo poročenih. V začetku zadnjega meseca minulega leta so nas za vedno zapustili na splošnem priljubljena Wutijeva mati iz Prosovič; bili so veselega značaja in kljub težki bolezni nahuje še polni humorja. Ob slovesu jim je cerkveni zbor zapel ganljivo žalostinko. Popoldne pred sv. večerom smo pokopali v obilni udeležbi pogrebcev dolgoletno cerkveno pevko in šiviljo Frančiško Kreulič iz Bač, ki je kljub svoji starosti nad 50 let do zadnjega prepevala svojim lepim glasom ob nedeljah kakor tudi ob delavnikih pri božji službi Bogu v čast, ljudem pa v vspodbudo prav stare in lepe nabožne pesmi, ki ih pojejo nam na posluh brez vsakega vodstva. Na dan nedolžnih otročičev smo položili k večnemu počitku 31letnega Maksa Skumauc, ki je bolehal že več let na jetiki. Tudi davica našim malčkom ni zaprinesla ter zahtevala žrtev 4letnega Waldija Gašperšič, Jamnikovega ljubljence iz Hrašč, ki je bil za svoja leta zelo bistroumen. Žalujoci starši naj se tolažijo s tem, da imajo sedaj v nebesih angelčka-priprošnjika. Vsem žalujocim naše priščno sožalje, rajnim pa večni mir.

Fürnitz—Brnca. (To in ono.) Ugodna je za nas zima. Iz Montana, t. j. Grpiškega grabna, vozijo les dan za dnem. Les je last tvrdke Katz und Klump. Zaslužek daje firma samo voznikom in drvarjem, ki jih nima na črni listi. Povprečno zasluži voznik do 12 šil. — G. nadučitelj Wedam se je poročil s Prontičevo Micko iz Malošč. Poročal je njegov sorodnik preč. prof. dr. Ehrlich iz Ljubljane. Mlademu paru naše čestitke! — Heimatkreis je imel na Silvestrovo pri Haslerju prireditve, na kateri je govoril tudi Pepi Poglitsch, kako naj se vodi borba proti koroškimi Slovencem, ki se od leta 1934 vse preveč gibljejo. — 9. t. m. so pri Prangarju gostovali Zahomčani z „Lovskim tantom“. Udeležba je bila prav povoljna, igralo se je dobro, posebno so ugajala dekleta. Naj bi le še prišli med nas!

Ludmannsdorf—Bilčovs. (Ljudsko gibanje.) Ko je zatonilo staro leto in nastopilo novo, smo v Bilčovsu pregledali naše vrste ter ugotovili, da smo izgubili 14 oseb, med njimi pet moških in 9 žensk, 11 odraščanih in 3 otroke. Najstarejša oseba je bila Liza Izop, ki je dosegla 90 in pol leta. Skupna starost vseh štirinajstih pa znaša 848 let. Mi v Bilčovsu pa kljub temu ne poznamo bele smrti. Naš zarod letno raste in daleko prekaša pogrebe. V minulemu letu je bilo rojenih 25 otrok, od teh 22 zakonskih. Gotovi ljudje trdijo, da je veliko otrok breme in moderni svet noče tega bremena. A narod brez otrok je neozdravljiv bolnik. Mi Bilčovščani smo ponosni, da pripadamo slovanskemu deblu, katerega je bodoča Evropa že zgolj pa njegovem številu. Poroke smo imeli 4, zadnja se je poročila Ščedlnova Trezej iz Kovič. Na novem domu v šentiljski fari ji želimo mnogo blagoslova.

Oberdörfel—Zgornja Vesca. Ni velika naša občina, saj šteje komaj nekako 450 oseb. Pa tudi v to majhno družino posega bela smrt in redči vrste. Spodaj ob Dravi leži naša vas Želuče, v tej vasi si je pri sosedih pd. Čepečnjaku in Lukiju smrt izbrala dve žrtvi. Prvi je klonil pd. Čepečnjakov oče Žnidar Matevž. Dne 13. t. m. smo ga v velikem številu spremili na zadnji poti, za krsto je korakalo njegovih 13 otrok, ednajst vrlih fantov in dve hčerki. Kljub malemu posestvu se ni strašil številne družine in je vse življenje ohranil prirjeno šegavost. Umril je star 71 let. — Tri tedne za njim je odšla v večnost Lukijeva mati Roza Sitar. Rajna je kot zavedna in verna žena širila dobri slovenski tisk ter rada posečala slovenske prireditve. Dolga vrsta pogrebcev jo je spremljala na njeni zadnji poti. Pevci so se od obeh ranjkih poslovili z mehкими nagrobnicami. Večni jima mir!

Ferlach—Borovlje. V letu 1937 je bilo izdelanih oz. na drž. preizkuševalnici zaznamovanih skupno 2593 pušk. Pri tem so seveda vračunjene tudi cenejše puške, flobertovke itd. Število pada od leta do leta. Okoli 1920 se jih je še izdelalo 6660, pred vojno pa po 8000 kom. letno in še več. Visoka carina v nasledstvenih državah, vrhutega stroge postavbe glede uvoza orožja, vse to učinkovito vpliva na domačo puškarsko obrt. — Zadnji teden v preteklem letu se je mudil v Borovljah bivši dež. glavar in sedanji podkancler FML. g. Hülger. Zastopstvo puškarske zadruge, župan in tudi zastopnik jeklarne so se sestali z njim pri občini. Posebno hude pritožbe so se slišale od strani puškarijev, ki so protestirali, da se pri odaji dela za vojaštvo tako malo ozira na Borovlje. Naročila dobivajo razni dunajski trgovci, strokovnjaške Borovlje pa se prezirajo. Puškariji-domačini se morajo izseljevati v druge države! G. podkancler je marsikaj zabeležil in upa se, da se bo o tem razpravljalo še na kompetentnem mestu na Dunaju.

Izpod Košute. Modernizacija današnjega časa zahteva, da se ob koncu leta polagajo računi o letnem gospodarstvu. Vtem smislu hočemo tudi mi

Selani podati nekaj obračun svojega delovanja v preteklem letu. Navrh hočemo dodati še nekaj poročil in društvenih obvestil. Novih zibelk smo stesali za 20 otrok; smrtna kosa pa je zamahnila po 15 domačinih in po dveh tujcih. Izmed umrlih sta bila dva domačina iz celovške bolnice pripeljana na domača pokopališča in dva ponesrečenca v Košuti pa so odpeljali na pokopališče v Št. Rupertu pri Celovcu in na Dunaj. Najstarejša oseba, pd. Ražarjeva mati v Frajbahu je dosegla starost preko 80 let. Pripombe vredno je tudi to, da se je leta 1937 rodilo za dve tretjini deklic, dočim je umrlo istega leta nad dve tretjini moških. Ta bilanca torej prikazuje globok padec moškega spola. S porokami pa se čisto nič ne moremo pobahati in vam zato število porok kratkotalamo zamolčimo. Vendar se kaže, da bo v tem oziru v novem letu nekoliko boljše, kar nam je potrdil naš vrli Joža Olip, kateri je dne 6. t. m. peljal pred oltar svojo izvoljenko Justino Pegrin. S tega mesta jima želimo prav mnogo neskaljene sreče v novem stanu. — Naši prosvetaši so kot otvoritev v novo leto uprizorili igro „Dom“, ki predstavlja po svoji vsebini današnje razmere na naših kmetijskih domovih. Občinstvo je bilo z igro zadovoljno, kar nam priča, da je treba dati ljudstvu od časa do časa kaj vsebinsko podučnega. Morda je bilo opaziti pri nekaterih igralcih pomanjkanje prave uglobitve v vlogo, a to pri občinstvu ni kvarilo poteka igre. Dvorana je bila do cela zasedena, kar je dalo igralcem novo vspodbudo za nadaljevanje tega dela in so takoj sklenili, da bodo za pustni čas priredili občinstvu kaj podobnega kot lansko leto v pustnem času. Nekdo je celo trdil, da se po nekod skriva „Črna žena“ in igralci so dejali, da bodo takoj šli na lov na „Črno ženo“ in jo bodo skušali predstaviti občinstvu na domačem odru že po veliki noči. Nedeljo dne 9. t. m. pa smo v celoti posvetili proslavi družinskega praznika. Popoldne smo v cerkvi duhovno praznovali praznik sv. Družine. Popoldne pa smo se zbrali v župnijskem domu, kjer smo imeli priliko slišati lepo deklamacijo, recitacijo pesmi o „Kmetijski hiši“, zelo primeren nagovor predsednika društva o naši narodni družini, končno pa so nam mlada dekleta pokazala sliko, kako se naj vsako sovraštvo med sosedji odpravi in uredi složno medsebojno življenje. Dekliški pevski zbor pa nam je spopolnil odmore s pesmijo. Opazili pa smo pri tej prireditvi, da se posebno mladina premalo zanima za farne prireditve in za društvene sestanke, še celo društveni odborniki si izberejo za ta čas kakšno pot ali kakšen drug manj važen opravek, samo, da se na ta način izognejo svoji dolžnosti. Mraz, katerega so povsod občutili, je razsajal tudi pri nas, toda ne v tako visokih stopinjah kot drugod. Zaznamovali smo največ do 20 stopinj Celzija. — Na žalost moramo tudi sporočiti v svet vest, da se morajo otroci iz Kota, ki obiskujejo šolo na Bajtišah, posluževati edinole gotice in so raditega popolnoma nesposobni brati in pisati slovenske besede. To je vnebovpijoč greh, ki kliče k nebu po maščevanju.

Kentschach—Hodiše. Na Jezernici je 12. t. m. umrla Ana Leskovnik v 94. letu starosti. Bila je zelo blaga žena. V svojem življenju je za matere-delayke v tovarni vzredila 54 otrok. Vsi ti ji hranijo hvaležen spomin. N. p. v. m.

St. Kanzian—Škocijan. Že dolgo let se nismo tako pridno ženili, kakor lani. 11 porok doma, 9 drugod. Postavili so se Klopinjani, ki so začeli z oklici že v postu, končali pa v adventu. Nove gospodinje so dobile v Klopincu Holcerjeva, Habihova, Toncerjeva in Gorjančeva družina. K Homarju v Mohliču smo dali Grajfovo Tilko, k Hovcu v Kamen Toncerjevo Nežko. Nova domova sta si postavila Povoden Florijan s Kuštovo Micko in Rožarjev Tone s Klamenjevo iz Tinj. K Ukmarju se je omožila Škrjančeva Francka, spodaj v Mariboru so pri poroki gotovo trčili z dobro jugoslovansko kapljico. Mlado novo birtinjo je dobil Pukartov Rudl, Ravharjev Marko Wedenik pa je svoji hiši dal novo gospodinjo z mlado Pavlo Kapun iz Libuči. Vsem tem in tudi tod neimenovanim družinam obilo blagoslova! Društveni oder pa bo težko pogrešal Jogrovo Anico Kačnik, ki je dala srce in roko mlademu doktorju Čefarinu iz Ljubljane. — Lani je bilo rojenih pri nas 34 oseb, mrličev pa smo imeli 20. Torej napredek!

Izpred Pece. (Globasnitz—Globasnica.) Lanska kronika beleži v naši občini 19 zibelk in 13 krst. Poročenih je bilo 5 parov. Smrt je imela bogato žetev zlasti med moškimi, med drugimi so izgubile svoje očete Hutarjeva in Maricova družina v Globasnici, Smrtnikova in Urbanova v Podjuni. Najstarejša lani umrla oseba so bili Tomunov oče z 84 leti. V večnost se je preselila tudi Marija Močilnik, dolgoletna kuharica rajnega globaškega župnika Jerneja Pšeničnika. Naj naši rajni počivajo v miru! — Predlanskim smo prenovili župno cerkev, lani pa se je preuredilo pokopališče, kjer imajo naši rajni sedaj lepo urejeno počivališče. Poseben kraj pokopališča je kapelica, katero je poslikal domačin g. Jurij Huter, pd. Podev.

Eisenkappel—Železna Kapla. Na Novo leto je po težki bolezni umrl Bertlnov oče Anton Novak v Beli. V svetovni vojni je bil ranjen v glavo. Pred par leti so mu odvzeli drobec streliva iz glave. Od tega časa je bolehal in trpel mučne bolečine v glavi. Jeseni je bil na Dunaju, težke operacije v glavi mu niso prinesle zdravja. Vdan v božjo voljo je trpel strašne muke do smrti. Za njim je odšel v večnost tovariš sosedov Marko Verbančič.

Drobiž. V vsej državi je 286.528 obrtnikov in od teh v deželi 17.069. Največ je na Koroškem gostilničarjev namreč 3890, krojačev je 2173, čevljarjev 1502. — Lani je bilo vseh tujcev v sezoni na Koroškem 312.020. V primeri s predlanskim se je število znižalo za okroglo 10.000 oseb. — 45% vseh državnih nastavljenecv ima mesečno plačo pod 200 S. — Odvetniku dr. Gmoser-ju v Celovcu je bila odtegnjena za 6 mesecev pravica prakse. — Na Osojščini je plaz zadušil 16letno Heleno Penzl. — Posestnik Draxl v kraju Wollanig pri Beljaku je dobil 19 otroka, kateremu je kumoval kancler. — V Grabštanju je umrl posestnik Štefan Kulterer. — Pogorelo je gospodarsko poslopje posestniku Gotschidu pri Mostiču. — V Ljubljani je umrl učenjak, vseučiliški profesor dr. Alfred Šerko. Bil je eden prvih boriteljev za obstanek in razvoj slovenske univerze v Ljubljani. — V Lobniku pri Železni Kapli je minuli petek umrla 93letna Marija Piskernik, stara mati ugledne Vrbnikove in Košnikove hiše.

Naša prosveta

Posrečen poizkus.

Z veseljem zapišemo dejstvo: od 17 društev v nedeljo 9. januarja, na praznik sv. Družine, prirejene družinski sestanki so se prav lepo obnesli. Došla poročila omenjajo dostojen potek pestrega sporeda in očiten uspeh. Hvaležno so navzoči sprejemali bodreče, učeče in svareče misli o družini in družinskem življenju. Petje in prizori so resni del posrečeno izpopolnili. Prav nič se torej ne čudimo, če se sedaj mnoga društva oglašajo po stalni uvedbi tovrstne smotne prosvete.

To vemo, da pričujejo o kakovosti naših prosvetnih organizacij najbolj sestanki. V njih je največje poroštvo uspešnega tekmovanja z drugotnimi, konkurenčnimi ustanovami. Pesem miri in blaži, igra zabava in morda kaj uči, godba vzbuja veselje in živahnost. A sama pesem utruja, same igre jemljejo duševni tek, sama godba dolgočasi. Tudi duševna hrana mora biti mnogolična in mora nuditi nekaj za uho, nekaj za srce, nekaj za duha ne dušo. Saj življenje samo teži po pestrosti in mnogoličnosti. In bolnik zajema zdravilne kapljice v vodi in sladkorju.

Naj bi pri naših sestankih ostali kar pri družini. Drugi sestanek bi razgrnil pestrost kmečkega življenja in zgodovino rodu, borečega se z zemljo, po sebi bi iz njega izhajal sestanek vaške in farne občine v preteklosti in sedanjosti, praznik narodne družine in države, slovanskega in človečanskega sveta. Tako bi vezali vezi, ki jih je trgjal sodobni čas, ter se spet povezali v stanovsko, narodno, državno, slovansko in človečansko družino ter poslednjikončno v družino božjih otrok. Tako bi preboleli moderno bolezen dozdevne osamelosti in zapuščenosti ter se čutili v naročju naravnih in nadnaravnih občestev varne in varovane.

Pa to je samo en nasvet, izhajajoč iz težnje, da bi dobro porabili nauk posrečenega poizkusa. Morda slišimo še drugega. Iz čim širšega kroga bodo prihajali, tem večje bo zanimanje za novi kos naše prosvete. Janko.

„Henrik — gobavi vitez“ na šmihelskem in žitarskem odru. V novoletnih dneh so imeli Šmihelčani in Žitarani priliko pozdraviti v svoji sredi slovenske akademike iz Inomosta. Gostovali so z božičnim misterijem „Henrik — gobavi vitez“. Že z izbiro so si izstavili najboljše spričevalo. Šerčerjeva in Rutarjeva dvorana sta obogateli za dragocen društven praznik. Srečna je bila roka pri delitvi vlog. Čeprav se je nekoliko poznalo, da so bili brez režiserja, in smo vedeli, da niso mogli imeti radi sodelovanja igralck skupnih vaj, so z odličnim podajanjem vlog dosegli krasen uspeh. Glavno vlogo — Henrika — je z iskrenim doživljenjem odlično rešil akademik Martin Zwitter. Posebej naj pohvalimo še vloge Henrikove matere, sestre in Blanke. Prihodnjic še nekoliko več skupnega doživetja na odru in našim društvom bo ponazorjena glavna hiba našega igranja, t. j. igranja ene vloge in ne skupnega dejanja.

Izmed številnih družinskih proslav naj beležimo ono v Št. Vidu v Podjuni. „Danica“ je imela na sporedu deklamacije, izborna podane od brhklih deklet v narodnih nošah ter od fantov. Največje odobravanje je pri občinstvu izzval korajžni na-

stop Butejevega Pepčka z deklamacijo „Borno mesto Betlehem“. Družinske misli so nas opozorile na podobnost naših zdravih družin s sv. Družino. Pozvale so naše družine nazaj k nekdanji močni veri naših domov in pristni družinski skrupnosti in domačnosti. Vmes je pogosto nastopil naš pevski zbor pod vodstvom g. pevovodje in organista Mičaja, ki praznuje letos že petindvajsetletnico tovrstnega kulturnega udejstvovanja v naši fari. Med drugim je zbor zapel ono „Mati ziblje“, „O trnovski fari“ i. dr. Prireditelj je zaključil lep božični prizor.

Izobraževalni tečaji po družtvih so najnovejša parola. Otvorila jih je „Zvezda“ v Hodišah v nedeljo 9. t. m. Po sv. maši se je zbralo do sto gospodarjev in gospodinj ter ukaželjne mladine v domu sv. Jožefa. Po uvodni pesmi hodiškega zbora in predsednikovi otvoritvi je govoril predsednik S. P. Z. g. dr. Tischler o načelih naše prosvete, ki naj bo slovenska, katoliška in socialna. Dvoje naslednjih predavanj je bilo posvečenih težkim gospodarskim prilikam naših domov, govornika sta nanizala vrsto zdravih, izvedljivih nasvetov, kako se kmetije ubranijo neprilikom časa v splošnem in nalezljivih živinskih boleznih v posebnem. Ostalih dvoje govorov se je bavilo z razgledom na svetovne prilike in izgledom na novi prihajajoči družabni in gospodarski red. Tečaj je zaključila prisrčna družinska proslava prav pešterice sporeda. Nenavadna disciplina številnih tečajnikov, ki so z izrednim zanimanjem sledili prav vsem govorom, o čemer je pričal živahni razgovor, in posrečeni zaključek govora za to, da sme prosvetna centrala nadaljevati s tovrstnim delom tudi drugod. Na družtvih je, da hitijo s pravočasno izbiro terminov in prijavo.

Gospodarski vestnik

Zmrzlina in polje.

Iz knjige „Krompir“ v založbi družbe sv. Mohorja.

Mraz seže v zemljo tem globlje, čim bolj je zemlja kompaktna in čim več vode ima v sebi. V takem stanju je tudi prodiranje toplote največje. Zemlja je navadno kompaktna ali strnjena, ako jo je poplavila voda, ki nato izhlapeva. Tako zemljo imamo po žetvi na strniščnih poljih, kjer more udarjanje deževnih kapljic na površino zgostiti zgornjo plast. Če tako zemljo orjemo, razdrobimo kompaktnost navadno na tistih mestih, kjer je zemlja kolikor toliko rahla, ker je na teh mestih pri oranju najmanj odpornosti. Čim bolj torej zemljo obdelujemo, tem bolj se bo na rahlih mestih razdrobila, tem kompaktnije in trde pa ostanejo grude. Z obdelovanjem zemlje dobimo zgornjeno strukturo zemlje po grudah. Te grude se pa strdijo in nekako okamenje, kar gotovo neugodno vpliva na rastlinstvo sploh; na taki zemlji ne more prav za prav nič rasti. Da pa postane tudi taka zemlja sposobna za pridelke, veliko pripomore mraz. Da se obdrži voda v luknjicah zemlje, je znano, ker ji branijo drobci zemlje, da bi izhlapevala. Tako seveda obdrži tudi gruda nadalje vodo. Če zmrzne zemlja, zmrzne kajpa tudi voda, s čimer se prostornina poveča; zato se gruda sesuje v drobce, česar pri oranju in obdelavi ni moči doseči, kvečjemu če jo še posebej potolčemo. Naravna posledica zmrzali je, da se zemlja v splošnem zrahlja, da se grude zdobe, kar je posebno velikega pomena za korenine, da se morejo neovirano razvijati in pri tem ne izgubljajo preveč življenjske energije.

Iz tega torej sledi, da čim globlje se je polje v jeseni preoralo, tem bolj učinkuje zimski mraz na brazde. S tem pa si pripravimo tudi zrahljano zemljo za pomladanske posevke in saditve. V premrzli zemlji mora namreč rastlina zaradi boljše strukture tudi bolje uspevati in se razvijati; posledica tega je boljši in večji pridelek. Od mraza dobro zrahljana zemlja je tudi enakomernejše prepojena z vlago in ima v sebi večjo množino vode glede na prostorninsko enoto. V taki zemlji sta kaljenje in nadaljni razvoj rastlin bolj zanesljiva, ker učinkujeta v njej dlje kakor pa v zemlji, ki je bila spomladi preorana. Krompirju (in tudi drugim poljskim rastlinam) je potemtakem treba pripraviti polje že jeseni, ker krompir pravi: „Zorjite zemljo jeseni in globoko, ker mi jo nihče bolje ne pripravi in lepše ne zrahlja kakor zimski mraz.“
Ing. Rado Šturm.

Proti svinjski kugi, ki zahteva vsako leto velike žrtve, je treba pravočasno najti potrebne ukrepe. Zanesljivo protisredstvo je cepljenje. Po cepljenju so svinje najmanj eno leto odporne proti kugi, večinoma pa celo življenje. Drugo uspešno protisredstvo je zadostna in pravilna prehrana. Svinjam je treba dajati rudninskih snovi in vitaminov, ki

so živalim brezpogojno potrebni. Današnja prehrana naših svinj pa je še v marsičem pogrešena in nezadostna. Živali obolijo za kugo, če dobijo vročino, ne jedo rade, se zarivajo v steljo, nerade vstajajo, rep jim visi navzdol, obrvi so natečene in krvave. Čim opazimo te znake, pokličimo takoj živinozdravnika. Zdravila pri svinjski kugi, mimogrede povedano, le prav malo ali nič ne koristijo.

Kako varujem prekažen meso pred škodljivci. Le prehitro se v naših kaščah, koder shranjujemo mesenino, klobase in mast, ugnezdijo mali hrošči in požrešne muhe. Tole protisredstvo se je ponekod izkazalo kot uspešno. Vsak kos mesa zavijejo in zašijejo v preproste molino-žakeljčke, čim se v vigradi pojavijo škodljivci in obletavajo meso. Važno je, da so žakeljčki dobro zaprti. Uspeh je nenavaden, na žakeljčkih je često kar črna malih hroščev, meso v njih pa je čisto in suho. Stroški zato preprosto napravo so malenkostni, uspehi pa običajno presenetljivi.

Kuhanje krompirja je umetnost, če skušamo v gomoljih ohraniti hranilne snovi. Razkuhan krompir razpade in zdaleka ni tako hranilen, kakor oparjen. Razkuha pa se, če ga predolgo kuhamo in v ponev prilijemo preveč vode. Za ponev zato pripravimo iz navadne žice krožniko podobno napravo, v katero nadevamo gomolje, vode v ponev pa nalijemo komaj za tretjino ter ponev s pokrovom dobro zapremo in pokrok pritrdimo s kakim utežom. Čim je krompir oparjen, vodo odlijemo in pustimo krompir nekaj časa v sopari. Tako pripravljen krompir je okusnejši in izdatnejši, ker se njegove hranilne snovi niso razkrojile in so gomolji ostali nerazkuhani.

Kdo ima po novi odredbi pravico do brezposelne podpore. (Hkrati odgovor na vprašanje g. T. M.) Z novim letom imajo pravico do brezposelne podpore osebe, ki so bile v zadnjih 2 letih vsaj 52 tednov v službenem razmerju in proti brezposelnosti zavarovane. Nadalje osebe, ki so bile v zadnjem letu zaposlene in zavarovane vsaj 20 tednov, če hkrati dokažejo, da so bile v zadnjih 10 letih skozi tri leta za slučaj brezposelnosti zavarovane. Zaposlitev pri delu, financiranem iz javnih fondov, se šteje samo polovično. P.

Koroške živinske cene posredovalnega urada kmetijske zbornice: Zaklani voli 2.10—2.30, živi 1.10—1.20 S, telice, zaklane 1.90—2.20, žive 1—1.05, krave, zaklane 1.60—1.90, žive 80—1.00, drobnica, zaklana 1.50—1.60, živa 50—60, biki, zaklani 1.80 do 1.90, živi 85—1.00, teleta, zaklana 1.50—1.70, živa 1.15—1.20, svinje, zaklane 1.70—1.80, žive 1.20—1.30, prašiči 1.40—1.60, breje krave 90—1.00 šil. za kg.

Zanimivosti

Na dnu reke Berezine, kjer je utonil večji del Napoleonove vojske, bežeče iz Rusije, se še danes nahajajo ostanki slavne armade. Zgodovinarji so raziskovali strugo reke Berezine že opetovano in spravili na svetlo cele kovčke, tornistre, orožje, vozove in kar še spada k vojaški opremi. Tamošnji prebivalci hranijo v svojih domovih še danes razne predmete, naplavljene iz vodne struge. V zadnjem času so začeli Berezino iznova preiskovati in se nadejajo novih zanimivih zgodovinskih odkritij. Po dobrih sto letih torej — Francozi so se umikali čez reko 26. novembra 1813 — vstaja zgodovina nesrečnega Napoleona.

Konec morskega velikana. V stranski luki njujorškega pristanišča se nahaja ladijski kolos, ki je pred 25 leti predstavljal najhitrejšo in največjo ladjo sveta. To je veleparnik Leviathan, prejšnji „Vaterland“. Pred 3 leti so ga obsodili na smrt, prodali na dražbi za majhen denar vso njegovo upravo, ostalo pa za bagatelo odstopili železninarjem. Čim so se delavci lotili kolosalnega trupa s svojimi žagami, so začele romati iz ladje podgane, doslej so jih našteali že nad 5 tisoč in še vedno uhajajo nove stotine požrešnih glodalcev v svobodo.

„Tužna nedelja.“ Mladi ogrski glasbenik Javor je bil zaljubljen v lepo plesalko Silvijo, ki je vsak večer pela in plesala v nekem budimpeštanskem baru. Nekoč je dekle nenadoma izginilo, nesrečni glasbenik je v svoji tugi zložil njej na čast pesem „Tužna nedelja“. Ta pesem je povzročila v Evropi več sto samoumorov, plesalke pa le ni prikljicala. Ko je Javor spoznal strahotne posledice svoje pesmi, je začel hoditi po vseh barih in trgati note svoje pesmi. Končno je zložil pesem „Vesela nedelja“, ki veselo in poskočno razodeva njegovo vero v življenje. Javor prireja po mestih tudi predavanja in — kakor pravi — zdravi čustvenost doraščajoče mladine.

Mož, ki je videl precej sveta, je Prekmurec Stanislav Kondor. Mož se je nedavno na svojem potovanju ustavil v Beogradu in razkazoval veliko

mapo izbornih slik najodličnejših svetovnih politikov in državnikov. Doslej je prepotoval 32 držav križem sveta, povsod obiskal vodilne može ter jih posnel na sliki. Njegova nenavadna „obrt“ mu omogočuje skromno življenje. Sedaj se menda pada na vzhod med Kitajce in Japonce.

Vojne v zadnjih 1000 letih. V zadnjem času mnogo pišejo in govorijo o vojni in pripravah zanjo. Kako je bilo v tem pogledu zadnje tisočletje? Francija je imela v tej dobi 185, Anglija 176, Rusija 151, Avstrija 131, Španija 75, Italija 32, Nemčija 24 in Holandija 23 krvavih vojn. In vedno spet je bilo tako, da je z orožjem zmagal samo eden, drugi pa je bil premagan.

Na mostu. Na mostu stoji stari oca Drnjošnik in zadovoljno kadi svojo pipo. — Pa pride mimo muhast študent, pocuka v vodo zrečega deda za gubili! — „Kooaaaj?“ se odreže deda in smuk! sukno in zavpije na uho: „Oče, boste fajfo iz-fajfo pogoltnejo valovi.“

Zimski ostanki

po kilah.

Barhanti za perilo in obleke, flaneli, nitkasto blago, modri tisk, črni, rdeči in modni tisk, posteljino vseh barvah, Oxforde, šifone, klote, molino, ševijote, rjuhe, zimske dirndle, sukno za moške in dame razpošljamo po povzetju.

Naročite po želji:

Od zgorajšnjih ostankov do 1 meter dolžine kg po S 1—
" " " " 3 metre " " " S 6—
" " " " 6 metrov " " " S 8—

Ako ne ugaja se denar vrne. Od S 20— poštne prosto. Najnižja pošiljatev 3 kg.

R. & Josefina WEISS, Wien 9., Porzellangasse 14

HRANILNICA IN POSOJILNICA V BOROVLJAH
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo

na

XXX. redni občni zbor,

ki se vrši v nedeljo dne 6. februarja 1938 v uradnih prostorih pri Bundru v Borovljah ob 3. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti in predlogi.

Vse zadrugarje vabi

Načelstvo.

Harmonij, dobro ohranjen, zelo primeren za organista, se ugodno proda. Več se izve pri Tomažu Ilgovcu-u, Lovanke, p. Eberndorf. 1

Voščene sveče za oltarje, voščene svitke za Svečnico, gorilno olje, kadila, oglje za kadičnice itd. priporoča Franc Siebert, trgovina s svečami, Celovec, Stauderhaus. Nakup odpadkov od sveč.

Za 5 S na mesec dobavlja
posnemalnik
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Za malo denarja

moške obleke 58.—, 48.—, 39.—, ženski plašči 35.—, 25.—, 19.—, ženske obleke 19.—, 13.—, 9.—, Hubertus-plašči 28.—, 22.—, 19.—, delovni in nedeljski čevlji 18.—, 15.—, 13.—.

Trgovina Elba, Villach,

Weissbriachgasse 12

3

Zahvala.

Za mnoge izkaze iskrenega sočutja ob pri-liki bridke izgube naše dobre matere in stare mamice, gospe

Marije Gatterinig,

velja tem potom naša najtoplejša zahvala. Zahvaljujejo se vsem pogrebce, posebno tudi onim iz bistriške občine, ki so v tako lepem številu izkazali rajni zadnjo čast.

Borovlje, v januarju 1938.

8

Žalujoči sin, hčerka in vnuki.